

**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΕΡΑΓΕΒΟ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ
ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

**ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΟ
ΚΑΝΟΝΙΚΟ**

Τηλ.: +387 33 560 551

Σεράγεβο, 31 Ιανουαρίου 2022
ΑΠΦ.2210/0010

E-mail: ecocom-sarajevo@mfa.gr

ΠΡΟΣ: Επιμελητήρια, Συνδέσμους, εταιρείες και
Επιχειρηματικούς Φορείς στην Ελλάδα

ΚΟΙΝ.: Υπουργείο Εξωτερικών
-Διπλ. Γραφ. κ. ΑΝΥΠΕΞ
-Διπλ. Γραφ. ΥΦΥΠΕΞ κ. Φραγκογιάννη
-Γραφ. κ. Γεν. Γραμματέα ΔΟΣ & Εξωστρέφειας
-Γραφ. κ.κ. Α' και Β' Γενικών Διευθυντών
-Α3, Β4 Δ/σεις

Ε.Δ.: Υπ' όψιν του Πρέσβευς

ΘΕΜΑ: Δελτίο «Οικονομία & Εμπόριο στην Βοσνία και Ερζεγοβίνη», τεύχος Νο. 1/2022

Αποστέλλουμε, συνημμένως, το **τεύχος Νο.1** (Ιανουάριος 2022) του Δελτίου «**Οικονομία & Εμπόριο στην Βοσνία και Ερζεγοβίνη**» που επιμελείται το Γραφείο μας. Το συνημμένο Δελτίο περιλαμβάνει στοιχεία για την οικονομία της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, πρόσφατες εξελίξεις εμπορικού ενδιαφέροντος, διεθνείς συνεργασίες, διεθνείς εκθέσεις, προσφορές-ζητήσεις επιχειρηματικής συνεργασίας, ζητήσεις προϊόντων, κλπ. Τα Εμπορικά Επιμελητήρια και οι Επαγγελματικοί Σύνδεσμοι προς τους οποίους απευθύνεται το παρόν, παρακαλούνται να μεριμνήσουν για τη σχετική ενημέρωση των μελών τους και ενδεχομένως τη δημοσίευση των πληροφοριών στα δελτία τους.

Επισημαίνουμε, ότι τυχόν ενδιαφερόμενοι Έλληνες επιχειρηματίες για διεθνείς διαγωνισμούς, διεθνείς εκθέσεις και επιχειρηματικές συνεργασίες που αναφέρονται στο Δελτίο μας, παρακαλούνται όπως επικοινωνούν απευθείας με τους μνημονευόμενους, κατά περίπτωση, αρμοδίους, για περισσότερες πληροφορίες. Παράλληλα, μπορούν να απευθύνονται και στο Γραφείο μας, το οποίο παραμένει στη διάθεσή τους για οποιαδήποτε επιπλέον πληροφορία που θα διευκόλυνε και θα ενίσχυε τις επιχειρηματικές τους προσπάθειες.

Ο Προϊστάμενος

Γεώργιος Επ. Τσοσούνης

ΔΕΛΤΙΟ

«ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΤΗΝ ΒΟΣΝΙΑ ΚΑΙ ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ»

τεύχος No.1 (Ιανουάριος 2022)

I. Η οικονομία της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης

- Το ΔΝΤ χορηγεί €308 εκ. στην ΒκΕ για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας
- Θετική η πορεία των οικονομικών δεικτών
- Ιστορικό υψηλό στη συλλογή έμμεσων φόρων
- Αξιολόγηση της οικονομίας από τους διεθνείς οίκους «Moody's» και «Standard & Poor's»
- Απόφαση ΕΕ για την εναρμόνιση του τραπεζικού συστήματος της ΒκΕ
- Το ΔΝΤ προειδοποιεί για τις οικονομικές επιπτώσεις της πολιτικής κρίσης στη χώρα

II. Επιχειρηματικές – Εμπορικές Ειδήσεις

A. Γενικές Ειδήσεις

- Αύξηση των άμεσων ξένων επενδύσεων στην ΒκΕ
- Πορεία ένταξης ΒκΕ στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου
- Εκτιμήσεις για ανάκαμψη του τουρισμού στην ΒκΕ
- Ζημιές στην αγροτική παραγωγή της ΒκΕ – Δυνατότητες για Έλληνες εξαγωγείς
- Αυξημένη κατά 12,3% η βιομηχανική παραγωγή στην ΒκΕ

B. Διεθνείς Συμφωνίες – Συνεργασίες – Διαγωνισμοί

- Δάνειο της EBRD για ενίσχυση μικρομεσαίων επιχειρήσεων
- Προοπτικές κατασκευής αγωγού φυσικού αερίου στη Σερβική Δημοκρατία της ΒκΕ
- Συμφωνία Τουριστικής Συνεργασίας μεταξύ Συνδέσμου Τουρισμού Σεράγεβου και USAID
- Η EBRD υποστηρίζει «πράσινες» επενδύσεις στην Βοσνία και Ερζεγοβίνη
- Βοσνία και Ερζεγοβίνη: Προοπτική προμήθειας φυσικού αερίου από το Αζερμπαϊτζάν
- Κινεζική επένδυση σε αιολικό πάρκο
- Νέα γέφυρα και διασυννοριακός σταθμός μεταξύ ΒκΕ-Κροατίας

III. Διεθνείς Εκθέσεις

(Σύνταξη – Επιμέλεια : Γεώργιος Επ. Τσοούνης, Σύμβουλος ΟΕΥ Α')

I Η Οικονομία της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης

➤ Το ΔΝΤ χορηγεί €308 εκ. στην ΒκΕ για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας

Σύμφωνα με ανακοίνωση της Κεντρικής Τράπεζας (CBBH), το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) θα χορηγήσει στην ΒκΕ ποσό ύψους 602,5 εκ. ΚΜ (€308 εκ.), ως Ειδικά Τραβηχτικά Δικαιώματα (ΕΤΔ - SDR). Το συγκεκριμένο ποσό, που θα κατατεθεί από την Κεντρική Τράπεζα σε ειδικό λογαριασμό του Υπουργείου Οικονομικών, αποτελεί μέρος του συνολικού πακέτου στήριξης των \$650 δισεκ., προς τα κράτη-μέλη του Ταμείου, για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας του COVID-19. Τα ΕΤΔ δεν θεωρούνται ως δανειακές συμβάσεις, υπό την κλασική έννοια του όρου, μεταξύ του ΔΝΤ και των κρατών, δεδομένου ότι η αξία τους βασίζεται σε ένα “καλάθι” διεθνών σημαντικών νομισμάτων, το οποίο αναθεωρείται ανά πενταετία από το ΔΝΤ. Σύμφωνα πάντως με δηλώσεις του μέλους του Προεδρείου της ΒκΕ, Milorad Dodik (Σέρβος), από το ποσό που αναλογεί στην ΒκΕ, 38% θα κατανεμηθεί στην διοικητική ενότητα της Republika Srpska, 1-2% στην Περιοχή Βrčko και το υπόλοιπο στην Ομοσπονδία ΒκΕ. Τέλος, σημειώνεται ότι τα ΕΤΔ δεν σχετίζονται με αποπληρωμές τόκων και η ΒκΕ θα επωμιστεί μόνο το κόστος για την μετατροπή του ποσού στο εθνικό της νόμισμα.

➤ Θετική η πορεία των οικονομικών δεικτών στην ΒκΕ

Σύμφωνα με δηλώσεις του Πρωθυπουργού της Ομοσπονδίας ΒκΕ, κ. Fadil Novalic, οι οικονομικοί δείκτες της χώρας (κυρίως το ΑΕΠ και ο πληθωρισμός) εμφανίζουν θετική εικόνα. Για το 2021, ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης, ενισχυμένος από τις ανοδική πορεία των εξαγωγών και τα έργα υποδομών, υπολογίζεται μεταξύ 4-4,5%. Κατά τους πρώτους επτά μήνες του 2021, τα κρατικά έσοδα εμφανίζονται αυξημένα σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019 (έτος το οποίο, όσον αφορά στα κρατικά έσοδα, έχει χαρακτηριστεί ως το καλύτερο μεταπολεμικά). Ο κ. Novalic συμπλήρωσε, ότι σε ανοδική πορεία βρίσκονται και οι μέσοι μισθοί. Εντούτοις, οικονομικοί αναλυτές επισημαίνουν ότι οι μέσοι μισθοί εμφανίζονται αυξημένοι λόγω της απώλειας των θέσεων εργασίας που προκάλεσε η πανδημία. Ειδικότερα ως προς το ΑΕΠ, ο κ. Novalic επεσήμανε, ότι κατά τη θητεία της παρούσας κυβέρνησης, αυτό αυξήθηκε, σε απόλυτες τιμές, κατά 5 δισεκ. ΚΜ (€2,5 δισεκ.), όταν κατά τη θητεία της προηγούμενης κυβέρνησης, είχε αυξηθεί μόνο κατά 1 δισεκ. ΚΜ (€500 εκ.).

➤ Ιστορικό υψηλό στη συλλογή έμμεσων φόρων στην ΒκΕ

Σύμφωνα με ανακοίνωση της Φορολογικής Αρχής της ΒκΕ, κατά το πρώτο οχτάμηνο 2021, τα έσοδα από τους έμμεσους φόρους ανήλθαν σε 5,363 δισεκ. ΚΜ (€2,74 δισεκ.), σημειώνοντας αύξηση 14,04% σε σχέση με το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του 2020. Τα καθαρά έσοδα, μετά την επιστροφή ΦΠΑ ύψους 958 εκ. ΚΜ (€490 εκ.) στους δικαιούχους, ανήλθαν σε 4,405 δισεκ. ΚΜ (€2,25 δισεκ.) και διανεμήθηκαν στο κράτος, στις δύο οντότητες και στην Περιοχή Βrcko. Πιο αναλυτικά, για το οχτάμηνο 2021, 515 εκ. ΚΜ (€263,3 εκ.) δεσμεύθηκαν για τη χρηματοδότηση κρατικών υπηρεσιών και οργανισμών, 2,428 δισεκ. ΚΜ (€1,24 δισεκ.) προωθήθηκαν στην Ομοσπονδία ΒκΕ, 1,321 δισεκ. ΚΜ (€675,4 εκ.) κατανεμήθηκαν στην Σερβική Δημοκρατία της Βοσνίας (SR) και 321 εκ. ΚΜ (€164 εκ.) στην Περιοχή Βrcko. Τέλος, από τον ειδικό φόρο για κατασκευή αυτοκινητοδρόμων και ανακατασκευή του οδικού δικτύου, η Ομοσπονδία ΒκΕ εισέπραξε 136 εκ. ΚΜ (€69,5 εκ.), η SR 89,9 εκ. ΚΜ (€45,96 εκ.) και η Περιοχή Βrcko 4,6 εκ. ΚΜ (€2,35 εκ.).

➤ Αξιολόγηση της οικονομίας της ΒκΕ από τους διεθνείς οίκους «Moody's» και «Standard & Poor's»

Ο διεθνής οίκος αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας **«Moody's»**, επιβεβαίωσε την αξιολόγησή του για το αξιόχρεο της οικονομίας της ΒκΕ, διατηρώντας την στο επίπεδο «B3» και χαρακτηρίζοντάς την «σταθερή». Στην έκθεσή του, ο οίκος επισημαίνει, ότι η Κεντρική Τράπεζα της χώρας και η Επιτροπή Συναλλάγματος εφαρμόζουν πιστά τη Συμφωνία Σύνδεσης με το Ευρώ και λειτουργούν ως αξιόπιστος θεσμός της χώρας. Σημειώνεται, επίσης, ότι η δημοσιονομική θέση της ΒκΕ είναι καλύτερη σε σύγκριση με άλλες χώρες του ίδιου επιπέδου εθνικής κυριαρχίας. Τα μικρά πλεονάσματα στους προϋπολογισμούς των περασμένων ετών, σε συνδυασμό με τη δομή και ύψος του κρατικού χρέους, δημιούργησαν περιθώρια δημοσιονομικών ελιγμών για την αντιμετώπιση της πανδημίας, χωρίς να επιβαρυνθεί ιδιαίτερα η οικονομία της ΒκΕ. Οικονομικοί αναλυτές επισημαίνουν, ωστόσο, ότι το πολύπλοκο πολιτικό σύστημα διακυβέρνησης της χώρας, δεν επιτρέπει ταχείς ρυθμούς ανάπτυξης των θεσμών και των αναγκαίων οικονομικών μεταρρυθμίσεων. Εντούτοις, η κατάσταση φαίνεται να εξισορροπείται μερικώς, από το σχετικά μικρό κρατικό χρέος και τη δέσμευση της διεθνούς κοινότητας για την οικονομική σταθεροποίηση της χώρας. Τέλος, την οικονομία της ΒκΕ, στο επίπεδο «B», αξιολόγησε και ο διεθνής οίκος πιστοληπτικής ικανότητας **«Standard & Poor's»**, κατατάσσοντάς την στο επίπεδο «B» και χαρακτηρίζοντάς την «σταθερή». Ο οίκος επισημαίνει, ότι η προοπτική της οικονομίας της χώρας εμφανίζεται σταθερή και δεν επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τις μακροοικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας. Σε συνδυασμό, εξάλλου, με το κρατικό χρέος που παραμένει βιώσιμο, δημιουργούνται προϋποθέσεις που εξισορροπούν τους όποιους κινδύνους μπορεί να προέλθουν από το σύστημα διακυβέρνησης της χώρας.

➤ Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εναρμόνιση του κανονιστικού πλαισίου του τραπεζικού συστήματος της ΒκΕ

Σύμφωνα με ανακοίνωση της Τραπεζικής Ρυθμιστικής Αρχής της Ομοσπονδίας ΒκΕ, αναμένεται απόφαση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για την εναρμόνιση του εποπτικού και κανονιστικού πλαισίου του τραπεζικού συστήματος της ΒκΕ με τη σχετική νομοθεσία της ΕΕ. Συγκεκριμένα, με τον Κανονισμό ΕΕ 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας για πιστωτικά ιδρύματα και επιχειρήσεις επενδύσεων. Επίσης, με τον Κανονισμό ΕΕ 648/2012 για τις συμβάσεις παραγώγων, τους κεντρικούς αντισυμβαλλόμενους και τα αρχεία καταγραφής συναλλαγών, καθώς και με την Οδηγία 2013/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Ιουνίου 2013, σχετικά με την πρόσβαση στη δραστηριότητα πιστωτικών ιδρυμάτων και την προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων. Η συγκεκριμένη απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής χαρακτηρίζεται από την Ομοσπονδία ΒκΕ, ως υψίστης σημασίας, τόσο για το τραπεζικό σύστημα, όσο και για την εν γένει οικονομία της χώρας, αλλά και για τους ίδιους τους πολίτες. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην επιβεβαίωση για ανεξάρτητη και αποτελεσματική εποπτεία. Σε σχετική ανακοίνωση της Τραπεζικής Ρυθμιστικής Αρχής της Ομοσπονδίας ΒκΕ, αναφέρεται ότι, το θεσμικό και ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος στην ΒκΕ, είναι προηγμένο και λειτουργεί στη βάση των σχετικών κανονισμών της ΕΕ. Στην ανακοίνωση, αναφέρεται επίσης ότι η εναρμόνιση του τραπεζικού

συστήματος της ΒκΕ και η μελλοντική συνεργασία με τραπεζικά ιδρύματα της ΕΕ, αποτελούν ουσιαστικά βήματα προς τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό της χώρας, δηλαδή τον απώτερο στρατηγικό στόχο της ΒκΕ.

➤ Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο προειδοποιεί για τις οικονομικές επιπτώσεις της πολιτικής κρίσης στην Βοσνία και Ερζεγοβίνη

Σε συνέντευξή της στην εφημερίδα «Nezavisne Novine», η επικεφαλής του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου στην Βοσνία και Ερζεγοβίνη, κα Alina Iancu, δήλωσε ότι η αποσχιστική πολιτική της Σερβικής Δημοκρατίας της ΒκΕ (RS), έχει θέσει σε κίνδυνο την οικονομία της χώρας και προειδοποίησε ότι εάν αυτές οι πολιτικές δεν πάψουν, οι οικονομικές συνέπειες για τις Οντότητες και το σύνολο της χώρας θα είναι δυσβάσταχτες. Πρόσθεσε, ότι η πολιτική κρίση που διέρχεται η ΒκΕ, υπονομεύει τις μακροοικονομικές προοπτικές, τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις, τον ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης και εν τέλει την γενικότερη οικονομική ανάκαμψη της χώρας. Ως πρωτεύοντα κίνδυνο για την οικονομία, η κα Iancu, κατέδειξε την πρόθεση απόσυρσης της RS από τους κρατικούς θεσμούς και ιδίως από την Αρχή Έμμεσης Φορολογίας (Indirect Taxation Authority). Η κίνηση αυτή, σύμφωνα με την κα Iancu, θα αποβεί καταστροφική για τα έσοδα του κράτους και της Οντότητας, δεδομένου ότι αυτά θα μειωθούν σημαντικά, αφήνοντας κενά στην εξυπηρέτηση του εξωτερικού δανεισμού της χώρας. Ταυτόχρονα, όπως επεσήμανε η επικεφαλής του ΔΝΤ στην ΒκΕ, υπό αυτές τις συνθήκες, μόνο η Κεντρική Τράπεζα της χώρας μπορεί να εγγυηθεί την οικονομική σταθερότητα. Όμως, συνέχισε, η απουσία των εκπροσώπων της RS από τα κρατικά όργανα, έχει στερήσει τη δυνατότητα τοποθέτησης νέου Κυβερνήτη στην Κεντρική Τράπεζα. Τέλος, η κα Iancu, σημείωσε ότι αναμένει αύξηση του πληθωρισμού κατά τους επόμενους μήνες, αύξηση του κόστους των μεταφορών και αύξηση της εσωτερικής ζήτησης και πρότεινε στην κυβέρνηση να αποφύγει την αύξηση των μισθών.

II

Επιχειρηματικές – Εμπορικές Ειδήσεις

A. Γενικές Ειδήσεις

- Αύξηση των άμεσων ξένων επενδύσεων στην ΒκΕ

Σύμφωνα με ανακοίνωση της Κεντρικής Τράπεζας (CBBH), το ποσό των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (ΑΞΕ) στην Ομοσπονδία της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης για το 2020, άγγιξε τα 390,2 εκ. ΚΜ (€199,5 εκ.), ενώ για το σύνολο της χώρας ανήλθε σε 678,2 εκ. ΚΜ (€346,76 εκ.). Παρά την πανδημία του COVID-19 και τις επιπτώσεις της στην οικονομία, οι ΑΞΕ, στο σύνολό τους, σημείωσαν αυξητική τάση και μέχρι το τέλος του 2020 ξεπέρασαν τα 9.062 εκ.ΚΜ. στην Ομοσπονδία. Πάντα σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η CBBH, σημαντικότεροι επενδυτικοί εταίροι για την Ομοσπονδία, αναδεικνύονται κατά σειρά οι: Κροατία με επενδύσεις ύψους 134,7 εκ. ΚΜ, Αυστρία (59,9 εκ. ΚΜ), Τουρκία (54,8 εκ. ΚΜ), Γερμανία (42,7 εκ. ΚΜ) και Σλοβενία (25,8 εκ. ΚΜ).

- Πορεία ένταξης ΒκΕ στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου

Το ενδεχόμενο ένταξης της ΒκΕ στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ), τουλάχιστον κατά το άμεσο μέλλον (μετά και την 12η υπουργική σύνοδο του ΠΟΕ στο Νουρ-Σουλτάν, Καζαχστάν, 30/11-3/12/2021), απομακρύνεται. Υπενθυμίζεται ότι η χώρα υπέβαλλε αίτηση ένταξης στον ΠΟΕ το 1999 και παρουσίασε το σχετικό υπόμνημά της για εμπορικά ζητήματα το 2002. Έκτοτε, διατηρεί το καθεστώς “παρατηρητού”. Η πλήρη ένταξή της στον Οργανισμό, προσκρούει στις αντιρρήσεις, κυρίως, της Ρωσίας και δευτερευόντως, των ΗΠΑ.

Οι **αντιρρήσεις της Ρωσίας** σχετίζονται με το ύψος των δασμών σε συγκεκριμένα βιομηχανικά και αγροτικά προϊόντα, και κυρίως με την απαίτησή της για υιοθέτηση από την ΒκΕ, απόφασης σχετικά με την “ποιότητα εισαγομένων υγρών πετρελαϊκών καυσίμων” (επί του παρόντος δεν υφίσταται σχετική συμφωνία μεταξύ των αρμόδιων Υπουργείων της Ομοσπονδίας ΒκΕ και της Σερβικής Δημοκρατίας της Βοσνίας -Republika Srpska). Ας σημειωθεί, ότι η Ρωσία αποτελεί τον βασικό προμηθευτή πετρελαιοειδών και φυσικού αερίου της ΒκΕ.

Οι **αντιρρήσεις των ΗΠΑ** αφορούν στην υιοθέτηση από την ΒκΕ, νομοθεσίας σχετικά με τη δυνατότητα νομικών ή φυσικών προσώπων που δεν έχουν επαγγελματική έδρα στην ΒκΕ, να προωθούν με την ιδιότητα του διασαφηνιστή, προϊόντα για ελεύθερη διακίνηση στην εγχώρια αγορά. Το θέμα έχει μερικώς λυθεί με την υιοθέτηση από την ΒκΕ της σχετικής νομοθεσίας της ΕΕ. Όμως, όπως επισημαίνει ο αντιπρόεδρος του Επιμελητηρίου Εξωτερικού Εμπορίου της ΒκΕ, κ. Nemanja Vasic, οι διμερείς διαπραγματεύσεις με τα κράτη μέλη του ΠΟΕ, δεν έχουν ολοκληρωθεί.

Η ΒκΕ, επιθυμεί διακαώς την ένταξη της στον ΠΟΕ, προκειμένου η χώρα να αποκτήσει πρόσβαση σε ξένες αγορές και να αναπτύξει εμπορικές σχέσεις και δεσμούς με κράτη, τα οποία, σε άλλη περίπτωση, δεν θα μπορούσε να προσεγγίσει με την ίδια ευκολία. Ταυτόχρονα, η ένταξη στον ΠΟΕ, θα δημιουργήσει ευνοϊκές συνθήκες για εξαγωγή προϊόντων της ΒκΕ σε χώρες με τις οποίες δεν έχει συνάψει διμερείς εμπορικές συμφωνίες. Η ένταξη στον ΠΟΕ αποτελεί προτεραιότητα του Υπουργείου Εξωτερικού Εμπορίου της ΒκΕ, όμως, από το 2017, όταν και ανακοινώθηκε από το Κοινοβούλιο ότι “η ΒκΕ βρίσκεται στο τελικό στάδιο των διαπραγματεύσεων για πλήρη ένταξη της στον ΠΟΕ”, η κατάσταση έχει παραμείνει στάσιμη.

- Εκτιμήσεις για ανάκαμψη του τουρισμού στην ΒκΕ

Σύμφωνα με δηλώσεις του Προέδρου του Συνδέσμου Τουριστικών Γραφείων της ΒκΕ, κ. Zoran Bibanovic, οι τουριστικές ροές στη χώρα για το τρέχον έτος, αναμένεται να ανακάμψουν στο 40-60% του συνηθισμένου. Σημειώνουμε ότι το 2020 η τουριστική κίνηση στη χώρα μειώθηκε κατά 79%. Εντούτοις, πηγές από τον τουριστικό κλάδο της ΒκΕ επισημαίνουν, ότι τα ταξίδια επαγγελματικού χαρακτήρα, που αποτελούσαν το 28% των συνολικών τουριστικών ροών της χώρας δεν θα ανακάμψουν στον ίδιο βαθμό. Ο κ. Bibanovic συμπλήρωσε, ότι ο τουρισμός στην ΒκΕ δεν έχει επιστρέψει ακόμη στα προπολεμικά επίπεδα, και ότι πριν την πανδημία το ποσοστό πληρότητας των τουριστικών καταλυμάτων ήταν 28%, όταν το αντίστοιχο μέσο ποσοστό στις χώρες της ΕΕ ήταν 58%. Πρόσθεσε, ότι η τουριστική βιομηχανία της χώρας ανακάμπτει με πολύ αργούς ρυθμούς και παρά τα κίνητρα και την κρατική ενίσχυση που δέχθηκε το 2020 για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας, σημείωσε πολλές απώλειες σε θέσεις εργασίας και αναστολές λειτουργίας καταλυμάτων. Τέλος, ο κ. Bibanovic δήλωσε, ότι ο τουρισμός στην ΒκΕ θα ανακάμψει πλήρως, μόνο όταν αναγνωρισθεί από το κράτος η συνολική του αξία, δηλαδή η κοινωνική, πολιτική και οικονομική του συνεισφορά και αντιμετωπισθεί αναλόγως.

Επισημαίνεται ότι, οι **τουριστικές ροές από Βοσνία προς Ελλάδα** σημειώνουν σταθερά αυξητική πορεία τα τελευταία χρόνια και συγκεκριμένα, το 2019 σημειώθηκε η μεγαλύτερη ετήσια αύξηση (35,8%), με το σύνολο των αφίξεων από ΒκΕ στην Ελλάδα να αγγίζει τις 70 χιλ. Ταυτόχρονα, η ΒκΕ και κυρίως το Σεράγεβο, μπορεί να αποτελέσει πόλο έλξης για χειμερινό τουρισμό, δεδομένου ότι πλησίον της πόλης λειτουργούν δύο χιονοδρομικά κέντρα Ολυμπιακών προδιαγραφών, στα οποία τελέστηκαν οι Χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες του 1984.

- Ζημιές στην αγροτική παραγωγή της ΒκΕ – Δυνατότητες για Έλληνες εξαγωγείς

Σύμφωνα με δηλώσεις του Προέδρου του Συνδέσμου Βιολογικών Προϊόντων της Ομοσπονδίας ΒκΕ, κ. Sejad Herceg, η παραγωγή αγροτικών προϊόντων τροφίμων, υπέστη σημαντική καταστροφή εξαιτίας της μεγαλύτερης ξηρασίας των τελευταίων δεκαετιών που έπληξε τη χώρα το 2021. Περίπου 60% της παραγωγής κατεστράφη, ενώ εξίσου σημαντικές ήταν οι συνέπειες και για τους κτηνοτρόφους. Ο κ. Herceg, επεσήμανε ότι, χωρίς υλοποίηση έργων υποδομής και συστηματική αντιμετώπιση των χρόνιων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι αγρότες, δεν μπορεί να επέλθει ανάπτυξη στον αγροτικό τομέα. Πρόσθεσε ότι, είναι αναγκαία η δημιουργία «κέντρων ανάπτυξης και πόρων» τόσο από τις τοπικές όσο και τις εθνικές κυβερνήσεις, τα οποία θα αναζητούν πηγές χρηματοδότησης από διεθνείς οργανισμούς. Τόνισε, ότι οι ζημιές

που υφίστανται οι αγρότες και κτηνοτρόφοι της ΒκΕ, είναι κατά πολύ μεγαλύτερες σε σύγκριση με αυτές αγροτών άλλων κρατών, ακριβώς εξαιτίας της έλλειψης πρόσβασης σε διεθνείς πηγές χρηματοδότησης. Τέλος, ο κ. Herceg, επεσήμανε επίσης, την έλλειψη παροχής κρατικών κινήτρων στους αγρότες της ΒκΕ, γεγονός που αποδυναμώνει περαιτέρω τη θέση τους και τους καθιστά μη ανταγωνιστικούς στο σύγχρονο διεθνές περιβάλλον.

Έλληνες παραγωγοί και εξωστρεφείς ελληνικές επιχειρήσεις, θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν προς όφελός τους την μειωμένη αγροτική παραγωγή της ΒκΕ και να εξάγουν με μεγαλύτερη δυναμικότητα τα ελληνικά αγροτικά προϊόντα τροφίμων. Το Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων, παραμένει στη διάθεση των Ελλήνων παραγωγών και εξαγωγών και δύναται να τους προωθήσει καταλόγους με στοιχεία επικοινωνίας εισαγωγικών εταιρειών τροφίμων, καθώς και να τους συνδράμει στην εξαγωγική τους προσπάθεια. Επισημαίνεται ότι, τα ελληνικά αγροτικά προϊόντα τροφίμων, διαθέτουν ένα σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι των βοσνιακών, το οποίο πρέπει να αξιοποιήσουν οι Έλληνες εξαγωγείς και δεν είναι άλλο από αυτό της πρώιμης παραγωγής. Τα προϊόντα της ελληνικής αγροτικής παραγωγής, λόγω κλιματολογικών συνθηκών, κυρίως κηπευτικά/λαχανικά (ντομάτες, αγγούρια, λάχανα, μαρούλια, σπαράγγια) και φρούτα (λεμόνια, μανταρίνια, ακτινίδια, βερίκοκα, σουλτανίνα, καρπούζια), εμπίπτουν στη κατηγορία προϊόντων με συγκριτικό πλεονέκτημα. Επίσης, προοπτικές διείσδυσης στην εδώ αγορά παρουσιάζουν οι ξηροί καρποί, τα όσπρια (φακές, φασόλια) και διάφορα κατεψυγμένα λαχανικά (αρακάς, καρότο, μπρόκολο, σπανάκι, κουνουπίδι).

- Αυξημένη κατά 12,3% η βιομηχανική παραγωγή στην ΒκΕ τους πρώτους οκτώ μήνες του 2021

Σύμφωνα με στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας ΒκΕ, η συνολική βιομηχανική παραγωγή της χώρας κατά τους πρώτους οκτώ μήνες του 2021, εμφανίζεται αυξημένη κατά 12,3% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2020. Σημειώνεται, ότι σε ετήσια βάση, κατά τον Αύγουστο τ.έ., η βιομηχανική παραγωγή, αυξήθηκε κατά 9,1% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2020, αν και μειώθηκε κατά 1,4% σε σχέση με τον Ιούλιο τ.έ. Πιο αναλυτικά, η παραγωγή της μεταποιητικής βιομηχανίας, το οκτάμηνο Ιανουαρίου-Αυγούστου 2021, αυξήθηκε κατά 14,2% σε σχέση με το αντίστοιχο οκτάμηνο 2020, με την παραγωγή μηχανολογικού εξοπλισμού να σημειώνει αύξηση 26,8%. Κατά το υπό εξέταση διάστημα, αύξηση σημειώθηκε επίσης στην παραγωγή επίπλων (22,3%), στην παραγωγή της βιομηχανίας μετάλλων (20,1%), στην κλωστοϋφαντουργία (19%), και στην παραγωγή και διάθεση ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου (1,4%). Αντιθέτως, κατά 4,3% μειώθηκε η παραγωγή του κλάδου εξορύξεων.

Ιστορικά, ο βιομηχανικός τομέας της χώρας άρχισε να αναπτύσσεται το 1950 όταν η τότε κυβέρνηση της πρώην Γιουγκοσλαβίας έδωσε προτεραιότητα στην ανάπτυξη της βιομηχανίας μετάλλων στην περιοχή. Παρά την πλήρη καταστροφή της βιομηχανίας της κατά τη διάρκεια του πολέμου, η ΒκΕ, την τελευταία δεκαετία, κατάφερε να την αναβιώσει, με κεντρικούς κλάδους ανάπτυξης αυτούς της μεταλλουργίας και της ξυλείας. Παράλληλα, αναπτύχθηκε επίσης η παραγωγή μηχανολογικού εξοπλισμού και η παραγωγή μερών και ανταλλακτικών αυτοκινήτων. Η βιομηχανία παραγωγής και επεξεργασίας μετάλλων, είναι σήμερα η ατμομηχανή της οικονομίας της χώρας με ιδιαίτερα εξωστρεφή δυναμική, αφού προϊόντα της συνθέτουν το 30% των συνολικών εξαγωγών της ΒκΕ. Σε επίσης πολύ σημαντικό κλάδο για την οικονομία της ΒκΕ, έχει εξελιχθεί και η αυτοκινητοβιομηχανία, στην οποία λειτουργούν σήμερα περισσότερες από 60 εταιρείες και απασχολούνται συνολικά 11.000 υπάλληλοι. Με περίπου το 90% της παραγωγής του κλάδου να προορίζεται για εξαγωγή, η αυτοκινητοβιομηχανία της χώρας χαρακτηρίζεται από πλήρη εξωστρέφεια.

B. Διεθνείς Συμφωνίες – Συνεργασίες – Διαγωνισμοί

- Δάνειο της EBRD για ενίσχυση μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Σύμφωνα με ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD), εγκρίθηκε δάνειο ύψους €5 εκ. για την τράπεζα Sparkasse της Βοσνίας, προκειμένου να δανειοδοτηθούν εγχώριες μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ). Τα δάνεια που θα χορηγηθούν, θα πρέπει να επενδυθούν σε έργα και δράσεις για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών ΜμΕ. Οι επενδύσεις θα πρέπει να συνάδουν με

το ευρωπαϊκό κεκτημένο και να πληρούν τις τεχνικές προδιαγραφές της ΕΕ. Σημειώνεται, ότι 60% των κονδυλίων θα διοχετευτούν σε πράσινες επενδύσεις. Παράλληλα, πρόσφατα εξασφαλίστηκε μέσω του προγράμματος ενίσχυσης Ανταγωνιστικότητας των ΜμΕ των Δυτικών Βαλκανίων (SME-CSP), παλαιότερο δάνειο από την EBRD το οποίο θα χορηγηθεί σε τοπικές ΜμΕ με στόχο τη βελτίωση των επιχειρήσεων στους τομείς της προστασίας του περιβάλλοντος, επαγγελματικών κινδύνων & ατυχημάτων και ποιότητας & ασφάλειας προϊόντων.

- Προοπτικές κατασκευής αγωγού φυσικού αερίου στην Οντότητα της Σερβικής Δημοκρατίας της Βοσνίας και διασύνδεσή του με τον Turkish Stream

Σύμφωνα με δήλωση του Πρωθυπουργού της Οντότητας της Σερβικής Δημοκρατίας της Βοσνίας (Srpska), κ. Radovan Viskonic, η κατασκευή αγωγού φυσικού αερίου και η διασύνδεσή του με τον Turkish Stream που θα μεταφέρει ρωσικό φυσικό αέριο στην Τουρκία και από εκεί στην Βουλγαρία, την Σερβία και την Ουγγαρία, παραμένει κορυφαίος, στρατηγικός και οικονομικός στόχος της Srpska. Η συγκεκριμένη δήλωση, έγινε στο πλαίσιο συνάντησης που είχε ο κ. Viskonic, με τον εκπρόσωπο της ρωσικής εταιρείας "Gazprom", κ. Dimitrij Viktorovic Handog, στην Αγία Πετρούπολη, όπου συμφωνήθηκε να καταρτιστεί "οδικός χάρτης" για μελλοντικές κοινές δράσεις. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης, οι δύο πλευρές αντάλλαξαν πληροφορίες για τις μέχρι τώρα εκατέρωθεν ενέργειες στις οποίες έχουν προβεί. Πιο αναλυτικά, ο κ. Viskonic ενημέρωσε τόσο για τις επίσημες ενέργειες της Srpska, όσο και για τις σχετικές ενέργειες της εταιρείας "Gas-Res" (με έδρα στην Srpska). Κυρίως ενημέρωσε για την επίλυση θεμάτων που σχετίζονται με το ιδιοκτησιακό καθεστώς των περιοχών από τις οποίες θα περάσει ο αγωγός, καθώς και για άλλα νομικά ζητήματα. Από την πλευρά του ο κ. Handog, διαβεβαίωσε ότι κάποιες δυσκολίες ξεπεράστηκαν και ότι το έργο υλοποιείται σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό του.

Σημειώνεται ότι, η κατασκευή του αγωγού, συνολικού μήκους 320 χλμ., αναμένεται να ξεκινήσει εντός του πρώτου εξαμήνου 2022 και εκτιμάται ότι θα κοστίσει περίπου €200 εκ. Σύμφωνα με τα σχέδια, ο αγωγός θα είναι δυναμικότητας 1,2 bcm ετησίως, ποσότητα αρκετή για να εξασφαλίσει ενεργειακή σταθερότητα στην Srpska. Από τον αγωγό, θα ωφεληθούν τόσο οι εταιρείες της περιοχής, όσο και ο γενικός πληθυσμός, αφού θα έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν χαμηλού κόστους ενέργεια για τις ανάγκες τους.

- «Συμφωνία Τουριστικής Συνεργασίας», μεταξύ του Συνδέσμου Τουρισμού Σεράγεβου (TZKS) και της Υπηρεσίας Διεθνούς Ανάπτυξης των ΗΠΑ (USAID)

Συμφωνία συνεργασίας για την ανάκαμψη και ανάπτυξη του τουρισμού, υπεγράφη μεταξύ του Συνδέσμου Τουρισμού του Καντονιού του Σεράγεβου (Sarajevo Canton Tourist Association -TZKS) και της Υπηρεσίας Διεθνούς Ανάπτυξης των ΗΠΑ (United States Agency for International Development -USAID). Σύμφωνα με τον Πρόεδρο του TZKS, κ. Kenan Magoda, σκοπός της συμφωνίας "Joint Plan for the Implementation of Recovery and Tourism Development in Sarajevo Canton", είναι η επιτάχυνση της ανάκαμψης της τουριστικής βιομηχανίας στα προ πανδημίας επίπεδα, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, η επέκταση των δραστηριοτήτων του TZKS και η αναγνώριση του Σεράγεβου ως τουριστικού κέντρου με εμβέλεια που επεκτείνεται στην ευρύτερη περιοχή. Ο κ. Magoda, δήλωσε επίσης ότι, θα καταβληθεί κάθε προσπάθεια ώστε οι επενδύσεις που αναλαμβάνει να υλοποιήσει ο Σύνδεσμος, να είναι περισσότερο διαφανείς, πιο αποτελεσματικές και συμβατές με τον σκοπό της USAID. Ο Διευθυντής Προγραμμάτων της USAID, κ. Ibrahim Osta, δήλωσε ότι το Σεράγεβο προσελκύει τους περισσότερους τουρίστες της χώρας και σημειώνει τις περισσότερες διανυκτερεύσεις, ενώ έχει τις προϋποθέσεις να διατηρήσει το τουριστικό ρεύμα καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Τέλος, ο Υπουργός Οικονομίας του Καντονιού, κ. Adnan Delic, δήλωσε ότι ο τουρισμός είναι κορυφαίας σημασίας οικονομικός κλάδος για το Σεράγεβο και ευελπιστεί ότι η εν λόγω Συμφωνία Τουριστικής Συνεργασίας, θα επιτύχει τους στόχους της.

- Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης, υποστηρίζει «πράσινες» επενδύσεις στην Βοσνία και Ερζεγοβίνη

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD), ενισχύει την παρουσία της στην ΒκΕ με τη συμμετοχή της στη χρηματοδότηση αναπτυξιακών «πράσινων» έργων. Η EBRD, που διατηρεί Γραφείο στην ΒκΕ, χρηματοδοτεί σειρά έργων στη χώρα, όπως για παράδειγμα την κατασκευή αυτοκινητοδρόμου που θα αποτελεί τμήμα του Πανευρωπαϊκού Διαδρόμου Μεταφορών Vc και θα αποτελεί τον κύριο οδικό άξονα διεθνών μεταφορών στην ΒκΕ. Πρόσφατα, η EBRD, με δάνειό της προς την «Partner Mikroreditna Fondacija Tuzla», ύψους €4 εκ., μέσω του Προγράμματος «Western Balkans Green Economy Financing Facility» (WB GEFF II), χρηματοδότησε έργα που αποσκοπούν στην οικιστική εφαρμογή «πράσινων» τεχνολογιών. Το WB GEFF, συνολικού ύψους €135 εκ., υποστηρίζει λύσεις ενεργειακής απόδοσης με στόχο μια πιο πράσινη και βιώσιμη οικονομία. Το Πρόγραμμα, αποτελεί μέρος του «Regional Energy Efficiency Programme» (REEP) για τα Δυτικά Βαλκάνια και επίσης, υποστηρίζεται από την ΕΕ, το Πλαίσιο Επενδύσεων Δυτικών Βαλκανίων (Western Balkans Investment Framework) και το Υπουργείο Οικονομικών της Αυστρίας.

Η «Partner Mikroreditna Fondacija Tuzla», που αποτελεί το μεγαλύτερο μικροπιστωτικό ίδρυμα στην ΒκΕ, και συνεργάζεται ήδη επί μια δεκαετία με την EBRD, θα διαθέσει τα κονδύλια, υπό μορφή δανείων, σε ιδιώτες που θα προβούν στην εγκατάσταση «πράσινων» τεχνολογιών υψηλής απόδοσης και στη χρήση «πράσινων» υλικών σε ιδιωτικές κατοικίες. Επισημαίνεται ότι, ο ενεργειακός εκσυγχρονισμός των κτιρίων είναι αναγκαία προϋπόθεση για την απεξάρτηση της οικονομίας από τον άνθρακα (decarbonisation) και συνάδει με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (European Green Deal). Εξάλλου, σύμφωνα με μελέτες, η οικιστική ενεργειακή κατανάλωση στην Βοσνία και Ερζεγοβίνη, υπολογίζεται στο 57% της συνολικής ενεργειακής κατανάλωσης της χώρας, ποσοστό αρκετά υψηλότερο από το μέσο όρο της ΕΕ (40%). Μέχρι στιγμής, το Πρόγραμμα GEFF έχει εφαρμοστεί σε περισσότερες από 3.000 κατοικίες στην ΒκΕ και έχει χρηματοδοτήσει, μέσω δανείων συνολικού ύψους €10 εκ., ιδιωτικά έργα που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ενέργειας 7,800 MWh και στη μείωση 2.700 τόνων διοξειδίου του άνθρακα ετησίως. Τα συνηθέστερα έργα αφορούν σε ενεργειακά παράθυρα και θύρες, μονώσεις, καυστήρες βιομάζας και θερμικές αντλίες. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι, από το 1996, όταν άρχισε τη συνεργασία της με την ΒκΕ, η EBRD έχει επενδύσει συνολικά στη χώρα, το ποσό των €2,7 δισεκ. για υλοποίηση 190 έργων.

Ελληνικές εξωστρεφείς επιχειρήσεις θα μπορούσαν να δραστηριοποιηθούν δυναμικά και με επιτυχία στην ΒκΕ, στον τομέα των ΑΠΕ. Με σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα όπως της τεχνογνωσίας, της δυναμικής και επιτυχημένης παρουσίας των ελληνικών εταιρειών στα βαλκάνια, της τεχνολογικής υπεροχής τους στα συστήματα εναλλακτικών μορφών ενέργειας (π.χ. ηλιακοί θερμοσίφωνες, φωτοβολταϊκά, αιολικά κλπ), της δυναμικότητας της ελληνικής ψηφιακής βιομηχανίας και της ποιότητας των ελληνικών υλικών, οι ελληνικές εταιρείες πατάνε σε στέρεες βάσεις για επιτυχή επιχειρηματική και επενδυτική δραστηριότητα. Οι προαναφερόμενες επενδύσεις της ΒκΕ στον ενεργειακό τομέα προσφέρουν αυξημένες ευκαιρίες σε δραστήριες ελληνικές εταιρείες ενέργειας και συντήρησης συστημάτων ΑΠΕ, όπως επίσης και σε εμπορικές εταιρείες εξαγωγής θερμομονωτικών υλικών και οικιστικών προϊόντων ενεργειακής απόδοσης.

- Βοσνία και Ερζεγοβίνη: Προοπτική προμήθειας φυσικού αερίου από το Αζερμπαϊτζάν – Ενδιαφέρον για χώρα μας

Με αφορμή τη διακοπή παροχής φυσικού αερίου στην Ομοσπονδία της ΒκΕ, εξαιτίας προβλήματος σε αγωγό στην Βουλγαρία, ο Βοσνιάκος πολιτικός, Sefik Dzaferovic, μέλος του Συλλογικού Προεδρείου της ΒκΕ, από το Μπακού, όπου πραγματοποιούσε επίσημη επίσκεψη, δήλωσε ότι το Αζερμπαϊτζάν είναι έτοιμο να προσφέρει φυσικό αέριο στην Βοσνία και Ερζεγοβίνη, μέσω των αγωγών TANAP-TAP-IAP. Υπενθυμίζεται ότι το 2019 στα Ύψαλα (Τουρκία), οι Dzaferovic, Erdogan και Aliyev, ήταν παρόντες στη τελετή σύνδεσης του αγωγού TANAP. Με την έκρηξη του αγωγού στην Βουλγαρία, διεκόπη η παροχή φ/α προς την Ομοσπονδία της ΒκΕ με αποτέλεσμα η πρωτεύουσα της χώρας, Σεράγεβο, αλλά και άλλες περιοχές να παραμείνουν χωρίς φ/α προκαλώντας ανησυχία σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Στο αίτημα που απηύθυνε το Σεράγεβο προς Ρωσία για εξεύρεση άλλης οδού του ρωσικού φ/α στην Ομοσπονδία, η κρατική Gazprom απάντησε κατηγορηματικά ότι δεν υπάρχουν εναλλακτικές οδούς. Την κατάσταση «έσωσε» ο Σέρβος Πρόεδρος

Aleksandar Vučić, που έδωσε εντολή να παραχωρηθούν στην ΒκΕ, 600 χιλ. κ.μ. φ/α αερίου (ρωσικής προέλευσης) από τους αποταμιευτήρες της Σερβίας στην Βοϊβοδίνα.

Η προοπτική της ΒκΕ για προμήθεια φ/α από το Αζερμπαϊτζάν, έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και για χώρα μας, δεδομένου ότι για την υλοποίησή της, η ΒκΕ θα πρέπει να καταστεί μέλος του αγωγού Ιονίου-Αδριατικής (IAP). Επισημαίνεται ότι η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, υποστηρίζει τον προτεινόμενο αγωγό IAP (έχει υπογράψει σχετικό μνημόνιο), ενώ μέλη είναι η Αλβανία, η Κροατία και το Μαυροβούνιο. Ο IAP, σχεδιάζεται να συνδεθεί με τον TAP στην Αλβανία. Ως γνωστόν, ο TAP, που διέρχεται από χώρα μας και αποτελεί βασικό τμήμα του Νότιου Διαδρόμου Φυσικού Αερίου, μεταφέρει φ/α από το κοίτασμα «Shah Deniz II» του Αζερμπαϊτζάν προς την Ευρώπη. Δύναται δε, μέσω του IAP και του διασυνδετήριου αγωγού Ελλάδας-Βουλγαρίας (IGB) να διευκολύνει την προμήθεια φ/α σε αρκετές χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένης της Βουλγαρίας, της Αλβανίας, της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, του Μαυροβουνίου, της Σλοβενίας, της Κροατίας της Σερβίας και της Ουγγαρίας και να καταστεί βασική εναλλακτική πηγή προμήθειας φ/α για την Ευρώπη. Παράλληλα, συμπληρώνει τις υφιστάμενες διαδρομές εφοδιασμού από τη Ρωσία, τη Βόρεια Αφρική και τη Βόρεια Θάλασσα. Κρίνουμε, συνεπώς, ότι χώρα μας, αξιοποιώντας θέση της (ως κ-μ της ΕΕ και ως χώρα διέλευσης του TAP), θα μπορούσε να «προσφέρει» υποστήριξη στην ΒκΕ για ενεργειακή ενίσχυσή της και διαφοροποίηση των ενεργειακών προμηθευτών της.

- Κινεζική επένδυση σε αιολικό πάρκο

Σύμφωνα με εδώ δημοσιεύματα, δύο εταιρείες κινεζικών συμφερόντων, οι “China National Technical Import & Export Corporation” και “Powerchina Resource”, ενδιαφέρονται για την από κοινού κατασκευή του μεγαλύτερου αιολικού πάρκου στην Βοσνία και Ερζεγοβίνη, στην περιοχή Λίνο, νοτιοδυτικά της χώρας. Το συνολικής αξίας €130 δισεκ. έργο, έχει εγκριθεί από την κυβέρνηση αλλά και από το Κοινοβούλιο της Ομοσπονδίας της ΒκΕ. Σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές, το αιολικό πάρκο θα είναι συνολικής δυναμικότητας 84 MW και θα παράγει ετησίως 236 GW ηλεκτρικής ενέργειας / ώρα. Η κατασκευή του προβλέπεται να αρχίσει εντός του 2022. Το συγκεκριμένο έργο έρχεται να προστεθεί σε σειρά άλλων έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ), χαρακτηριστικό του αυξημένου ενδιαφέροντος για εναλλακτικές πηγές ενέργειας στην ΒκΕ, τόσο από πλευράς κυβέρνησης και διεθνών οργανισμών και Τραπεζών, όσο και από πλευράς ξένων κρατών. Επισημαίνεται ιδιαιτέρως ότι η ΒκΕ, στην πορεία της προς την ΕΕ, αποδίδει όλο και μεγαλύτερο βάρος στην πράσινη ενέργεια και στη μείωση των ρύπων.

Ελληνικές εξωστρεφείς επιχειρήσεις θα μπορούσαν να δραστηριοποιηθούν δυναμικά και με επιτυχία στην ΒκΕ, στον τομέα των ΑΠΕ. Με σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα όπως της τεχνογνωσίας, της δυναμικής και επιτυχημένης παρουσίας των ελληνικών εταιρειών στα βαλκάνια, της τεχνολογικής υπεροχής τους στα συστήματα εναλλακτικών μορφών ενέργειας (π.χ. ηλιακοί θερμοσίφωνες, φωτοβολταϊκά, αιολικά κλπ), της δυναμικότητας της ελληνικής ψηφιακής βιομηχανίας και της ποιότητας των ελληνικών υλικών, οι ελληνικές εταιρείες πατάνε σε στέρεες βάσεις για επιτυχή επιχειρηματική και επενδυτική δραστηριότητα. Οι προαναφερόμενες επενδύσεις της ΒκΕ στον ενεργειακό τομέα προσφέρουν αυξημένες ευκαιρίες σε δραστήριες ελληνικές εταιρείες ενέργειας και συντήρησης συστημάτων ΑΠΕ, όπως επίσης και σε εμπορικές εταιρείες εξαγωγής θερμομονωτικών υλικών και οικιστικών προϊόντων ενεργειακής απόδοσης.

- Εγκαινία γέφυρας Svilaj - Νέος διασυνοριακός σταθμός μεταξύ ΒκΕ-Κροατίας

Εγκαινιάσθηκε η νέα γέφυρα στο Svilaj, πάνω από τον ποταμό Σάββα, που θα λειτουργήσει ως νέα διασυνοριακή διάβαση μεταξύ ΒκΕ και Κροατίας. Η γέφυρα του Svilaj αποκτά όμως και διεθνές ενδιαφέρον, δεδομένου ότι αποτελεί μέρος του Πανευρωπαϊκού Διαδρόμου Μεταφορών Vc, που θα συνδέει την Βουδαπέστη με την Αδριατική (Δαλματικές ακτές), μέσω της ΒκΕ. Η κατασκευή της γέφυρας ξεκίνησε το 2016 και ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο 2020 από την βοσνιακή εταιρεία “Heriing”. Αργότερα το ίδιο έτος, υπεγράφη και η σύμβαση για την κατασκευή του διασυνοριακού σταθμού. Η γέφυρα και η συνοριακή διάβαση κατασκευάστηκαν με σύγχρονες προδιαγραφές, υπάρχουν ξεχωριστές λωρίδες κυκλοφορίας για τις εμπορευματικές μεταφορές, και έχουν κατασκευαστεί οι απαραίτητες υποδομές τόσο για τις υπηρεσίες που θα λειτουργούν εκεί (αστυνομία, τελωνεία, ταξί, χώροι εστίασης, κλπ.). Η γέφυρα, έχει μήκος 640 μ. και

πλάτος 23 μ., αρκετό για τρεις λωρίδες κυκλοφορίας ανά κατεύθυνση. Εντούτοις, προς το παρόν, η γέφυρα λειτουργεί μόνο για επιβατηγά οχήματα. Για εμπορευματικές μεταφορές, η διάβαση θα αρχίσει να λειτουργεί εντός του επόμενου έτους. Σύμφωνα με τη σύμβαση κατασκευής, το κόστος κατασκευής της γέφυρας για τις δύο χώρες, το οποίο έχει αναληφθεί 50/50 μεταξύ Κροατίας και ΒκΕ, αγγίζει τα €22,3 εκ. χωρίς ΦΠΑ και η ΒκΕ χρηματοδοτεί το μέρος του έργου που της αναλογεί, από τον κρατικό της προϋπολογισμό. Αρχικά, το συνολικό κόστος του έργου είχε προϋπολογισθεί στα €110 εκ., εκ των οποίων τα €25 εκ. θα χορηγηθούν από την ΕΕ και περίπου €67 εκ. θα διατεθούν μέσω δανείων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB) και από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD). Το υπόλοιπο ποσό θα καλυφθεί από εθνική χρηματοδότηση.

III Διεθνείς Εκθέσεις

INTERNATIONAL TRADE FAIR 2022 (Mostar, 5-9/4/2022), <https://www.mostar-fair.com/>

Γενική έκθεση

TOURISM FAIR 2022 (Sarajevo, 30/3 – 1/4/2022),

Τουρισμός και Εστίαση

<https://www.skenderija.ba/index.php/sarajevskisajam/festivalturizma/sarajevotourismfestival>

GRAMES & DEMI 2022 (Banja Luka, 16-19/3/2022),

Κατασκευές -Construction and Electromechanical Industry

www.blsajam.com

Αποποίηση Ευθύνης

Όλα τα στοιχεία που παρέχονται από το Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων (ΟΕΥ), προέρχονται από αξιόπιστες πηγές της χώρας διαπίστευσης. Τα στοιχεία αυτά δίδονται αυτούσια και καλόπιστα στους ενδιαφερομένους, με σκοπό την αρτιότερη πληροφόρησή τους. Στόχος του Γραφείου ΟΕΥ είναι η παροχή όσο το δυνατόν ακριβέστερης, πληρέστερης και πιο επικαιροποιημένης πληροφόρησης. Εντούτοις, η ευθύνη για τη χρήση των πληροφοριών αυτών, βαρύνει αποκλειστικά τους χρήστες.